

Forslag til landsstyrettalelse om eierskap

Forslagstiller: Alf Holmelid, stortingsrepresentant

Statens eierskap

SV vil at statens eierskap skal være aktivt med klare målsetninger for selskapenes virksomhet. Selskaper hvor staten er eier skal være ledende i sin bransje på lavutslipp og utvikling av klimareduserende teknologi. Selskapenes skal også sørge for at deres investeringer, produksjon, underleverandører og andre interesser i utviklingsland ikke går på bekostning av utvikling.

En god og aktiv eier

Den norske staten har gjennom årene vist seg som en god eier. Statlige selskaper har blitt verdensledende og høyteknologiske på sine felt. SV ønsker at staten skal være en aktiv, langsiktig, profesjonell og forutsigbar eier i norsk næringsliv. Statens prinsipper om god eierstyring bør ligge til grunn for utøvelsen av eierskapet. Regjeringen er i sin fulle rett til å bruke sitt eierskap til å legge strategiske føringer for selskapenes utvikling. Det er viktig at staten som eier, på linje med andre eiere, forholder seg aktivt til større strategiske disposisjoner i selskapet.

Viktige mål

De opprinnelige begrunnelsene for statlig eierskap var mange. En av dem var at eierskapet var velegnet for å sikre best mulig utbygging og drift av samfunnet totalt sett. Dette er også en god begrunnelse i dag. Norge har en lang rekke utfordringer når det gjelder transport, infrastruktur, næringsutvikling, spredt bosetting, energi og klima. Dette er utfordringer som mange av statens selskaper har kompetanse til å være med på å løse. De statlige bedriftene må utvikle strategier som forener lønnsomhet med en god og klimavennlig samfunnsutvikling.

Norge har store naturressurser som legger grunnlaget for mye verdiskaping. Offentlig eierskap og kontroll over disse ressursene er viktig av hensyn til kraftforsyningsikkerheten, trygging og fordeling av inntekter og for å sikre en god og helhetlig miljøforvaltning.

Et aktivt statlig eierskap må innebære at forskning og utvikling innenfor miljørettet teknologi og teknologianvendelse, skal bidra til å gjøre norsk industri konkurransedyktig og ledende. Det er viktig for å sikre og videreutvikle norske arbeidsplasser og industritradisjoner. Industri- og teknologibedriftene der staten er en stor eier, skal ha en strategi for økt forskning og utvikling.

Staten skal bruke sitt eierskap til å sikre en samfunnsansvarlig og etisk bevisst bedriftsledelse som tar hensyn til miljø, bærekraft, arbeidstakernes rettigheter og bedriftsdemokrati – både i Norge og i utlandet. Staten som eier må arbeide for at lederlønninger settes moderat og følger lønnsutviklingen for vanlige lønnsinntakere. Hovedregelen i statens selskaper må være at opsjoner og andre bonusordninger unngås. SV vil jobbe for at statens selskaper har en nasjonal forankring av hovedkontorfunksjoner.

Klimavennlig

De selskapene hvor staten har en større eierandel må være lokomotiver i omstillingen mot et klimavennlig samfunn. Selskapene skal ha tydelige strategier for å bidra til klimagassreduksjoner og utvikling av grønn teknologi. SV vil ha strengere miljøkrav til statens selskaper gjennom blant annet følgende retningslinjer:

- Alle selskaper skal forholde seg til klimatrusselen og bidra konstruktivt til å bygge opp virkningsfulle og effektive nasjonale og internasjonale reguleringer for at Norges klimamålsettinger skal nås.
- Selskapene skal identifisere alle effekter fra selskapet på klimaendringene og alle virkninger av klimaendring på selskapet.
- Selskapene skal ha en strategi for å redusere utslipp fra egen virksomhet, fra underleverandører og fra sitt produkt. Styrene skal rapportere til generalforsamlingene om resultatene.
- Selskapene skal være ledende i sin bransje på lavutslipp og utvikling av klimareducerende teknologi. Utvinning av ukonvensjonelle petroleumsressurser som oljesand er ikke forenlig med dette målet.
- Selskapet skal aktivt søke etter forretningsmuligheter som overgangen til en lavutslippøkonomi vil by på.
- De selskapene som er bygget på våre energiressurser, har et særlig ansvar for å bidra til å redusere klimautslippene. Statoil bør bli et energiselskap med en klar strategi for engasjement i miljøteknologi og fornybar energi.

Utviklingsvennlig

Norske bedrifter med utenlands virksomhet skal være blant de fremste til å utvise samfunnsansvar. SV mener at de statlige selskapene som høster av fattige lands naturressurser, skal bidra til utvikling og lokal verdiskaping som kommer befolkningen til gode, blant annet gjennom reinvesteringer i landet. SV vil at statens selskaper skal:

- Erkjenne solidaransvar. Det innebærer at selskapet skal være ansvarlig for de forpliktelsene oppdragstakerne nedover i en kontraktskjede har til å følge retningslinjer som gjelder for det statlig eide selskapet.
- Unngå skatteparadiser av skatteminimeringshensyn og opptre som ansvarlige skatteyttere i de landene som de har virksomhet i.
- Iverksette prinsippet om land-for-land-rapportering, og dermed rapportere om omsetning, resultat, skatt og eierforhold i alle land de opererer i.
- Sørge for at virksomheten i utviklingsland er i tråd med landets egne utviklingsplaner.